

**POLIITTISET SOTILAAT
- POLITIIKAN JOHTAMINEN SODALLA -
YHTEYSUPSEERINA ISAF-OPERAATIOSSA, TAMPASSA, FLORIDASSA**

Yleisesikuntamajuri, dosentti Aki Huhtinen

Teksti perustuu kirjoittajan kokemuksiin Yhdysvaltojen keskeisen voimaryhmän, USCENTCOM:n toiminnasta 26.4-31.7.2003 välisenä aikana. Kirjoittaja toimi Suomen koalitioedustuksen yhteysupseerina.

JOHDANTO

Taistelu terrorismia vastaan muuttaa perinteistä käsitystä sodankäynnistä. ”Vaikutukseen perustuvat operaatiot” (Effects-based operations) tavoittelevat konkreettisen tuhon sijasta edessä olevan kriisin tai konfliktin tulkinnan ja vaikutusmahdollisuuksien ylivoimaa vastustajasta. Vastustajan mielialaan vaikuttaminen ja havaintojen kontrollointi tapahtuu huipputeknologian avulla.

Terrorismi uhkana ei noudattele valtioiden rajoja eikä tukeudu perinteisiin sotilaallisten operaatioiden kohteisiin. Terrorismi on kuitenkin vahvasti sidoksissa politiikkaan kuten aikaisemmatkin sotilaalliset uhat. Sota politiikan toisenlaisena keinona ei ole poistunut mihinkään. Terrorismi on kuitenkin tehnyt sotilaista uudella tavalla poliittisia toimijoita.

Politiikan ja sodan marssijärjestys muuttunut

Terrorismin vuoksi poliitikot ja sotilaat joutuvat työskentelemään uudella tavalla rinnakkain. Ajatus siitä, että ensi on tapahduttava poliittisia toimenpiteitä, kuten esimerkiksi YK:n turvallisuusneuvoston mandaatti sotilaallisille voimatoimille, ja että sen jälkeen käytettäisiin sotilaallista voimaa, on kyseenalaistunut terrorismin uhan aikana. On tietysti eri kysymys, pitäisikö asioiden noudattaa perinteistä clausewitzilaista järjestystä. Eurooppalaiseen turvallisuustajuun kuuluu olettamus, että ensin on katsottava poliittiset ratkaisut loppuun asti ennen kuin sotilaallista voimaa käytetään. Euroopassa elää vielä halu nähdä sota kahden valtion välisenä ultimaatumina¹.

Yhdysvaltalaisessa ajattelussa sotilaallisen voiman käyttö on keino aloittaa poliittiset toimenpiteet. Ristiriita yhdysvaltalaisen ja eurooppalaisen ajat-

telutavan välillä on sekä moraalinen että tosiasiallinen. YK:n arvovaltaan uskovat eurooppalaiset valtiot näkevät Yhdysvaltojen marssijärjestyksen moraalisesti tuomittavana. Tosiasiallisesti Yhdysvallat on sotilaallisesti ja poliittisesti maailman suurin valtio. Kestääkö Yhdysvaltojen maailmanvalta kymmenen vai sata vuotta, sitä on vaikeaa ennustaa. Tosiasia on, että tulevaisuudessa kyseiselle vallalle löytyy haastaja kuten historia meitä opettaa. Perinteinen politiikan tekemisen ja sodankäynnin ajallinen peräkkäisyys on kyseenalaistunut Yhdysvaltojen tavassa tehdä politiikkaa ja sotaa rinnakkain syyskuun 11. 2001 iskun jälkeen².

Yhdysvaltojen puolustusministeri Donald Rumsfeld omaksui apulaisulkoministeri Paul Wolfowitzin jo 1990-luvun alussa esittämän käsityksen ennakoivasta toiminnasta, jossa ajatus oli käyttää sotilasvoimaa jo ennen kuin uhkaa on olemassa, koska informaatioaikana meret eivät enää suojaisi Yhdysvaltoja ”pahalta”. Sen sijaan ulkoministeriössä vaikuttava kenraali Colin Powell johti ”kyyhkysten” etunenässä toisenlaista lähestymistä turvallisuusuhkiin. Syyskuun 11. 2001 muutti kaiken. Bush nuorempi valitsi matalan sotilaallisen voiman käytön wolfowitziläiseen tyyliin. Bush aloitti kovien puheiden tyylin, johon mahdutettiin myös Irak ja Saddam Hussein. Eroa terroristien ja heidän suojelijoidensa välillä ei enää tehty. Uhkaa laajennettiin niin, että sotilaallinen voima saatiin käyttöön jatkuvasti. Bush nuorempi oli löytänyt retoriikkansa ja asenteensa maailmaa kohtaan. Wolfowitziläisessä hengessä Bush lähti operoimaan valtioita vastaan, jotka toteuttavat tai tukevat terrorismia. Sen sijaan Powellille olisi ulkoministerinä riittänyt keskittyminen pelkkään terrorismiin³.

IRAKIN SOTA TOI UPSEERIT MEDIAAN

Kun Irakin sota alkoi 20.3.2003, kääntyivät medioiden katseet kaikkialla etsimään sodan syiden ja kulun asiantuntijoita. Suomessa Irakin sodan aikana suurimman julkisuusarvon keräsivät suomalaiset upseerit. Yllättävää sinänsä, sillä poliittisen tilanteen asiantuntemuksen kommentoinnin olisi luullut kuuluvan ulkopoliittisille virkamiehille⁴.

Media ei enää ole kiinnostunut vain politiikka tekevästä poliitikoista, vaan uudeksi politiikan ja kansainvälisten suhteiden tekijäksi ovat nousseet myös sotilaat. Ilmiö ei ole uusi. 1920- ja 30-luvun Euroopassa sotilaat olivat vahvasti esillä. Toisen maailmansodan jälkeen Euroopassa totuttiin pitämään upseereita varuskuntiin keskittyneinä ja ei-poliittisina henkilöinä. Erityisesti 1970-luku oli maailmanlaajuisesti sodan ja sotilaiden vastainen vuosikymmen. Keskeistä suomalaiselle sotilaalliselle toiminnalle 1950-1980-lukujen aikana oli Suomen asevoimien ja varuskuntajärjestelmän luo-

minen. 1990-luku ja kylmän sodan päättyminen asettivat myös suomalaisen maanpuolustuksen ja puolustusjärjestelmän rakenteet täysin uusien haasteiden eteen. Sotilaiden poliittinen ohjaus ja selkeät operatiiviset tehtävät eivät enää olleetkaan niin selkeitä. Alkoi epävarmuuden aika, joka konkretisoitui ns. rakennemuutoksessa varuskuntien uudelleenjärjestelyissä, informaatioajan asevoimien kehittämisessä ja eri asteisissa koulutus uudistuksissa.

Irakin sodan aikana vuonna 2003 esiintyneet upseerit eivät edustaneet mitään poliittista tai aatteellista kantaa, vaan osoittivat olevansa sodankäynnin asiantuntijoina erityisesti mediaa ja sen yleisöä kiinnostava kohde. Kuten urheilijat, taiteilijat tai viihteentekijät, myös suomalainen upseeristo on median kautta politisoitunut ilman perinteisen politiikan teon merkitystä. Tämä muutos pitäisi herättää kysymyksiä niissä tahoissa, joille politiikka perinteisesti kuuluu: miksi media ei ollut heistä kiinnostunut? Toisaalta media kiinnostui kylläkin vaalitaistelusta, joka ensimmäisen kerran nimettiin pääministerivaaliksi. Tämän sisäpoliittisen taistelun taustalla vaikutti Irakin sota ja Suomen valtion virallinen näkemys tuosta sodasta. Poliittisen taistelun välineenä ulkopoliittikka eri retoriikoissa johti ennennäkemättömän nopeaan pääministerin vaihtumiseen.

MEDIA MUUTTAA POLITIIKAN MERKITYSTÄ

Mediassa kiinnostavia eivät enää ole henkilöt ja lausunnot, jotka eivät voi kommentoida asiasta omaan asemaansa liittyen mitään. Asiantuntijoiden ja mielipidevaikuttajien rooli tulee olemaan mediassa tärkeä tekijä, ei niinkään perinteinen poliittinen asema.

Yksi ja merkittävä syy median ja yleisön mielenkiintoon on yleisen turvallisuuden tunteen huomattava muuttuminen. Terrorismi ja joukkotuhoaseet ovat kansainvälisesti medioissa siirtyneet turvallisuuden alan asiantuntijoiden käsiin. Mutta samalla asiantuntijat ovat tahtomattaan politisoituneet ohi perinteisen virkamiehistöön. Kun kenraali Tommy Franks jätti Yhdysvaltojen keskeisen voimaryhmän (USCENTCOM) komentajuuden seuraajalleen, kenraali John Abizaidille, keskeiseksi sanomaksi molemmilla nousi ajatus siitä, että terrorismin vastainen taistelu ei ole ohitse eikä kamppailu terrorismia vastaan keskity vain Afganistaniin, Irakiin tai Afrikan Sarveen. Myöskään pelkällä sotilaallisella voimalla ei taistelua voiteta. Poliittinen päätöksenteko työskentelee tulevaisuudessa yhä lähempänä ja rinnakkain sotilaallista asiantuntemusta. Missä kenraali Franks kulkeekin, hänen mukanaan on aina puolustusministeri Donald Rumsfeld. Tai päinvastoin. Ero politiikan ja sen sotilaallisen toimeenpanon välillä on huomattavasti madaltunut tai jopa vaihtunut.

Poliittinen ja sotilaallinen toiminta ovat saaneet uusia ulottuvuuksia mm. Afganistanissa ISAF -operaation johtovastuun siirtyessä Natolle elokuusta 2003. USCENTCOM:n yhtenä keskeisenä tavoitteena on saada irrotettua omia yhdysvaltalaisia joukkoja niin Afganistanista kuin Irakistakin. Koalitioajattelun kautta vastuuta pyritään siirtämään koalitiossa oleville valtioille. Ongelmana on, että monien maiden, kuten Suomen, Ruotsin, Ranskan tai vaikkapa Saksan kohdalla vaadittaisiin ensin perinteinen YK:n turvallisuusneuvoston mandaatti uusille operaatioille, jotta sotilaalliseen kriisinhallintaan voitaisiin mennä mukaan.

”HENGILTÄ PELOTTELU” -STRATEGIA JA SEN HAASTEET

Maaliskuussa 2003 saimme seurata internetissä ja tv:ssä Yhdysvaltain hyökkäystä Irakiin reaaliajassa. ”Shock and Awe” -strategia (hengiltä pelottelu) oli otettu käyttöön. Siinä on strategian luoja Harlan Ullmanin mukaan oleellista, että Yhdysvallat ottaa haltuun Pahan akselivaltojen (Irak, Afganistan, Pohjois-Korea, Syyria jne.) havaintojen hallinnan ja luo pelon heidän haavoittuvuudestaan sekä korostaa Yhdysvaltojen ylivoimaisuutta ja haavoittumattomuutta. Metaforana toimii huone, jonne esimerkiksi irakilaiset on suljettu ja Yhdysvallat kääntää valokatkaisijaa mielensä mukaan⁵.

Hengiltä pelottelu perustuu ajatusketjuun, jossa fyysisen voiman käyttö on alisteista psyykkiselle pelolle. Pelon ilmapiirin kautta pyritään saavuttamaan psyykkinen, fyysinen ja emotionaalinen sekasorto, joka johtaa sosiaaliseen avuttomuuteen ja antautumiseen tai riskinottoon siitä, että vastarintaa jatkettaessa edessä on totaalinen tuhoutuminen.

Hengiltä pelottelu perustuu kiinalaisen sotateoreetikon Sun Tzun ajatukseen vihollisen voittamisesta ilman taistelua. Viholliselle tulee luoda itsestä pelottava kuva ja sellainen havaintotodellisuus, joka kunnioittavasti pelottaa. Ullman vertaa Irakin sodan strategiaa siihen vaikutukseen, joka saavutettiin Hiroshimaan ja Nagasakiin pudutetuilla ydinpommeilla. Vastustaja ajettiin henkisesti fyysiseen loppuun.

Harlan myöntää, että strategiassa on helppo ampua ohi tai jopa pudottaa atomipommi väärään paikkaan, mutta siinäpä se oivallus onkin. Ideana on Damokleen miekka siitä, että fyysinen kipu saattaa tulla milloin vain tai olla tulematta. Pelkoa kasvatetaan mielikuvalla kaiken mahdollistumisesta. Tällöin halu antautua ilman taistelua on suurempi, kun pelkotila on korkeimmillaan Ullmanin mukaan⁶.

Hengiltä pelottelu konkretisoitui Irakin sodassa maaliskuussa 2003 ensin al-Jazeera -televisiokanavalta lainattuihin kuviin palavista taloista. Län-

tiset kamerat näyttivät sitä vastoin loivat mielikuvaa tiedotustilaisuuksissa kirurgisista, siisteistä iskuista Saddam Husseinin hallintorakennuksiin

USA:ssa, toisin kuin Euroopassa, induktio on toiminut selittävänä tekijänä syyskuun 11. tapahtumille, koska ihmiset kokivat USA:ssa tapahtumat henkilökohtaisesti. Jos ihminen itse kokee päälle kaatuvat pilvenpiirtäjät, on asioille annettava selitys hyvin induktiivinen. Kaukana kriisipe-säkkeestä kriisin syytä ja maailman menoa voidaan tarkastella hyvinkin kriittisesti ja monipuolisesti. Oman hengen ollessa uhattuna nopeimmat selitykset ja turvallisuuden palauttajat yleensä hyväksytään. Siis mitä lähempänä turvattomuutta konkreettisesti ollaan, sitä helpommin oman toiminnan mielekkyys selittyy behaviorismin tai maslowilaisen tarvehierarkian kautta. Suomalaisille tapaus ”Myyrmanni” oli hyvinkin induktiivinen. Sen sijaan pitkä fyysinen etäisyys ongelmiin aiheuttaa yleensä deduktiivisen selityksen asioiden luoteelle. Tyypillisesti ns. vanhan Euroopan reakti-ot Yhdysvaltojen toimintaa kohtaan ovat tällaisia Irakin sodan yhteydes-sä⁷.

YHDYSVALTOJEN INFORMAATIO-OPERAATIOT USCENTCOM:N VASTUUALUEELLA

Neljäs psykologisten operaatioiden ryhmä (Airborne) Fort Bragg:ssä, Pohjois-Carolinassa, on tällä hetkellä ainoa Yhdysvaltojen aktiivipalveluk-sessa oleva psykologisiin operaatioihin kykenevä organisaatio. Kyseinen organisaatio käsittää 26 prosenttia koko psykologisten operaatioiden voi-masta 74 prosentin jäädessä reserviin⁸.

Psykologisten operaatioiden ryhmään kuuluu USCENTCOM:n johdossa toimiva 8. alueellinen psykologisten operaatioiden pataljoona, joka toimii USCENTCOM:n vastuualueella, mm. Irakissa ja Afganistanissa. Kysei-nen pataljoona kykenee kohteiden analyysiin, operaatioiden suunnitteluun sekä pitkäkantähtäimen tiedonkeruuseen ja tietojen analysointiin ja tutkimuk-seen. Pataljoonassa on sijoitettuna kohdealueen kulttuurin, kielen ja tapo-jen analyytikkoja. Erityisesti 8. pataljoona keskittyy kovaäänistoimintaan ja radio-ohjelman tuottamiseen kohdealueella Irakissa ja Afganistanissa.

Neljänteen psykologisten operaatioiden ryhmään kuuluvasta 9. psyo-logisten operaatioiden pataljoonasta toimii yksi komppania USCENTCOM:n vastuualueella. Sen tehtävänä on toimia ”kasvoista kas-voihin” operaatioissa avustaen taktisen tason komentajien toimintaa ope-raation toiminta-alueella. Kyseisen pataljoonan alaorganisaatiot on annettu eri tasojen psykologisten operaatioiden tukielimien johtoon. Tämä merkit-see, että esimerkiksi divisioonaan organisesti kuuluva psykologisten ope-

raatioiden tuki voi ottaa johtoonsa 9. psykologisten operaatioiden pataljoonan osia.

3. psykologisten operaatioiden pataljoona on keskittynyt radio- ja tv-ohjelmien sekä erilaisten painotuotteiden tuottamiseen. 3. pataljoona tarjoaa alueellisille pataljoonille ohjelmatuotantoapua ja 9. pataljoona taktisen tason psykologisten operaatioiden apua.

193. Erikoisoperaatioiden lennosto Pennsylvaniasta tarjoaa mm. 4. psykologisten operaatioiden ryhmälle EC-130 Commando Solo -ilmatoiminta-apua. Ennen lähetyksiä Yhdysvaltojen ulkoministeriö tarkastaa tv- ja radiolähetysten sekä lentolehtisten sisällöt. Commando Solon toiminta perustuu avoimiin taajuuksiin eikä pyrkimyksenä ole elektroninen sodankäynti tai tiedustelu. Commando Solosta lähetettävät ohjelmat yhdistetään maaoperaatioiden psykologisiin operaatioihin, kuten lentolehtisiin ja kovaäänis-operaatioihin. Miehistönä koneessa on neljä upseeria (ohjaajat, suunnistaja ja koneen johtaja) ja seitsemän henkeä (koneimestari, välinevastaava ja viisi toimittajaa). Kone kykenee noin viikon mittaiseen ympärivuorokautiseen ohjelmatuotantoon AM-, FM-, HF- ja TV-taajuuksilla sekä sotilas- että siviilikohteille. Osassa koneista on myös elektronisen sodankäynnin tiedustelun laitteistoa. Ongelmana on koneen virtalähteiden riittävyys ja lyhyet toiminta-ajat operaatioalueella.

STRATEGISET INFORMAATIO-OPERAATIOT IRAKIN SODAN ALUSSA

Maaliskuussa 2003 Yhdysvaltain hyökkäys Irakiin kiihdytti median toimintaa ja median kautta länsimaisten ihmisen elämää. Sodan valmistelut, sen vastaisuus, rauhanmarssit, diplomatia, talouden heilahtelut ja monet muut aikamme ilmiöt rytmittelivät CNN:n ja pienempien mielikuvavaikeuttajien rytmissä. Oikeastaan oltiin tilanteessa, jossa sota oli käyty ennen konkreettisen sodan alkamista. Kun ensimmäiset oikeat ohjukset osuivat kohteisiin ja oikeita ihmisiä kuoli, länsimainen ihminen keskittyi median avulla uusiin aiheisiin, vaikkapa osteoporoosiin.

20.3.2003 kello 4.50 Bagdad heräsi sodan alkamiseen. Bush oli puhunut Yhdysvaltain kansalle, että konflikti oli alkanut ja ainoa tapa rajoittaa sen kesto oli käyttää päättäväisesti voimaa. Tämä Yhdysvaltojen vahva dynaaminen ja päättäväinen sekä käytännöllinen ajatusmalli voiman ja oikeuden logiikasta kuulosti hyvin vieraalta eurooppalaisten korvissa. Sodan alku oli kiihdyttänyt muualla maailmassa rauhanmarssija, joissa turvallisuus nähtiin päinvastoin tasapainon ja harmonian kautta saavutettava-

na logiikkana. Yhdysvalloille käsitys turvallisuudesta muodostui täysin toisenlaisen maailmankuvan kautta kuin eurooppalaisille.

Läntinen media käsitteli asiaa kuitenkin hyvin homogeenisesti kaikkialla maailmassa. CNN oli otettu standardiksi. Jatkuva uutisointi ja tilanteen päivittäminen herättivät paljon kysymyksiä siitä, kuinka haluttiin käytävää sotaa lähestyä. Pitäisikö sodasta etäällä olevien kulttuurien tarkastella sitä laajemman analyysin ja pitkäkestoisemmän uutisoinnin kautta kuin mitä globaalisti valittu CNN-formaatti tarjoaisi? Aiheuttaisiko jatkuva 24 tunnin uutisten päivystäminen ja toistot nopean kyllästymisen sotaan? 20.3.2003 uutisointi oli pitkälle sitä, että haastateltiin asiantuntijoita, jotka kuitenkin eivät voineet tietää aiheesta mitään pitävää. Jatkuvan päivittämisen keskellä toimittajat ja asiantuntijat yrittivät karttojen avulla luoda kuvaa tilanteesta, joka perustui globaalien uutistoimistojen huhuihin. Uutiset olivat luonteeltaan ”Bagdadista on kuultu laukauksia”, mikä on koomista televisiossa, koska mitään autenttista kuvaa sodasta ei ollut.

Aiheiden faktojen puutteet, niiden hetkellisyys ja jatkuva samojen uutisten toisto saavat lopulta aikaan kaukana reaalisesta sodasta elävälle suomalaiskatsojalle vaikutelman oman olohuoneen sohvalta, että jokin kovin tärkeä spektaakkeli on alkanut. Koska media on alkanut elämään sodan työvuorojen tahtiin myös ihmiset laittavat herätyskellojaan soimaan tilanteiden ja sodan vaiheiden mukaan.

Paljon on puhuttu sotaan liittyvästä propagandasta. Sekä Bagdadissa että Washingtonissa omat johtajat ovat valaneet uskoa omaan kansaan. Puheiden sävyt ja tilanteeseen liittyvä retoriikka ovat olleet melko samanlaista. Kansalaismielipiteet sodan oikeutuksesta ovat seuranneet hyvinkin tarkasti median tapaa uutisoida sotaan liittyviä ilmiöitä. Uutisten ”instant-luonne” on aiheuttanut sen, että kansalaismielipiteestä tehdyt mittaukset eivät kerrota pysyvistä asenteista, vaan median aiheuttamista pikareaktioista ihmisten mielialoihin. Ajan puute ja ihmisten kyvyttömyys jatkuvassa uutisten päivittämisessä asettaa asioita pysyvämpiin arvojärjestelmiin, oli aiheuttanut turhautumista, joka ilmeni television edessä tehtynä valintana kannattaa joko Bushin tai Saddamin hallintoa. Toisaalta nuoriso maailmanlaajuisesti oli toistanut ainoaa mahdollista käyttäytymistä: rauhanmarseja. Eurooppalaiset olivat osoittaneet asiaa kohtaan tyytymättömyyttä valitsemalla sodan realisoidumista ja aloittamalla puheet humanitaarisesta avusta ja toiveista lyhyestä sodasta jo sen ensimmäisenä päivänä. Sen sijaan Yhdysvallat ja arabimaailman puhuivat pitkästä ja vaikeasta sodasta. Aika ratkaisee totuuden. Voidaan kysyä, onko uutinen olemassa jo ennen kuin se on realisoinut?

Eettisesti katsottuna ns. vanha Eurooppa katsoo Irakin sotaa toisenlaisin silmin kuin Yhdysvallat. Kyse on siitä, mitä eri kulttuurit sietävät ja mitä eivät omassa kehitysteessään. Eurooppalainen etiikka ja tapamoraali on saavuttanut sovinnaisuuden, yhteistyön ja lepoon pyrkivän vaiheen, jossa radikaalit ratkaisut, dynaamisuus ja vimmaisuus nähdään negatiivisina ilmiöinä. Yhdysvalloissa tilanne on päinvastoin, koska kyseinen kansakunta elää poliittis-sotilaallisesti oman olemisensa huippuhetkiä. Euroopassa ajatellaan, että hyveellistä on elää kamppailuista sivussa ja että tieto ohjaa hyvään. Sen sijaan Yhdysvalloissa auktoriteettietiikka, jossa arvot ovat selkeästi esillä ja helposti kommunikoitavissa sekä muutoksen, dynaamisuuden ja kasvun korostaminen luovat kuvaa toisenlaisesta todellisuudesta. Irakin sodan suhteen voidaan katsoa ns. vanhan Euroopan olevan enemmän törmäyskurssilla Yhdysvaltojen kanssa kuin Yhdysvallat ovat arabimaailman kanssa. Viimeisen kymmenen vuoden aikana Eurooppa on pudonnut ajatuksellisesti ulos Yhdysvaltojen ja Euroopan ulkopuolisen maailman dialogista⁹.

Rauhan, tasapainon ja muiden klassisten eettisten pyrkimysten ja lohdon puute luo turvattomuutta nimenomaan eurooppalaisissa. Suuri osa ihmisistä kaipaa edellisiä periaatteita, koska se tekee omasta elämästä varmempaa. Eurooppalainen ihminen takertuu pelkoihin, kuten joukkotuhoaseisiin, on kiinnostunut käytännön ratkaisuista, kuten teknologiasta pelkojen poistajana, ja tuottaa tieteen avulla informaatiota mistä tahansa. Näin synnyttämme tietämyspyrkimyksen vailla valintoja¹⁰.

Eurooppalainen humanismi on opettanut meidät elämään todellisuudessa, jossa kukaan ei ohjaa, eikä isoista linjoista ole tietoa. Bushin ja Saddamin ohjaava ote ahdistaa eurooppalaista humanismia, jossa puhutaan suvaitsevaisuudesta, mutta ollaan kyvyttömiä sanomaan ”kyllä” tai ”ei” selkeästi esimerkiksi YK:n puitteissa. Laajassa myötätunnossaan eurooppalaiset ovat osittain välinpitämättömiä, uteliaita ja neuroottisesti käyttäytyviä. Välinpitämättömyys näkyy poliittisen aktiviteetin kiinnostamattomuutena, uteliaisuus mediariippuvuutena ja neuroottisuus väkivallan motiivittomuutena. Puheet vapaudesta ja rehellisyydestä alkavat, kun säännöt mutkistavat arjen helppoa elämäämme¹¹.

Rantapelkonen tuo esille artikkelissaan ”Media asevoimien operaatioalueena”, kuinka journalismilla ja asevoimilla on tiedon suhteen sama ongelma: mitä tapahtumia taistelutilasta on oikeus ja tarve tuoda julkisuuteen ja kuka tämän tekee?¹² Molemmat haluavat tehdä työtään rauhassa ja osittain salassa. Liipaisin- ja sensaatioherkkyys vaarantavat molempien luotettavuuden. Propagandalla on kaksi vanhaa viisautta: aina kun heittää jolla-

kin, jotakin tarttuu ja onnistuneesta propagandasta ei koskaan voida jälkikäteen keskustella.

KOMENTAJAN VAIHTAMINEN MEDIAPOLITIIKAN ESIMERKKINÄ

Yhdysvaltojen keskeinen voimaryhmä (USCENTCOM) vaihtoi komentajaa 7.7.2003. Kenraali Tommy Franks vetäytyi eläkkeelle jättäen Afganistanissa ja Irakissa mainetta niittäneen keskeisen voimaryhmän komentajuuden kenraali John Abizaidille. Komentajuuden vaihto järjestettiin Tampassa, Floridassa, St. Peter Forumilla. Tilaisuudessa oli paikalla myös puolustusministeri Donald Rumsfeld. Rumsfeld aloitti juhlallisuudet kiittämällä kenraali Franksia ja hänen menestystään erityisesti Irakin sodassa.

Jäähyväispuheessaan kenraali Franks muisteli kulunutta 22 kuukautta, jonka aikana hän johti ensin terrorismin vastaista sotaa Afganistanissa ja myöhemmin keväällä 2003 Irakissa käytävää sotaa. Franksin mukaan kuluneessa ajassa kulminoituu taistelu amerikkalaisen elämänmuodon puolesta: vapauden ja tasa-arvon. Nämä arvot terrorismin vastainen sota haluaa jättää tulevaisuuden amerikkalaisille ja niille kumppanuus- ja koalitiomaille, jotka jakavat samat tavoitteet.

Franksin ura on huikea ja eläkkeelle lähtö tapahtuu parhaalla mahdollisella huipulla. Franksin menestyksenkäs ura antaa mahdollisuuden hänen poliittiseen käyttönsä mm. presidentti Bushin seuraavalle vaalikaudelle. Sota terrorismia vastaan siirtyy uuteen vakautusvaiheeseen, kuten Franksin seuraaja, kenraali Abizaid, asian ilmaisi. 1900-luvun johtaja vaihtuu 2000-luvun johtajaan. Franksin edustaessa Vietnamin sodan aikakautta ja arvoja, Abidzaid edustaa selkeästi uutta informaatioajan sotilaallista näkemystä.

Kenraali Franksin ura alkoi vuonna 1967 hänen valmistuttuaan tykistön upseeriksi, Fort Sill:ssä, Oklahomassa. Palveltuaan Vietnaminissa, Franks palasi Fort Sill:iin ja valmistui Texasin yliopistosta taloushallinnosta vuonna 1971. Vuonna 1976 hän palveli Pentagonissa ja vuonna 1981 Länsi-Saksassa pataljoonan komentajana. Vuonna 1984 Franks aloitti opinnot sekä maavoimien korkeimmassa

Kenraali Tommy Franks puhuu USCENTCOM:n komentajan vaihtotilaisuudessa 7.4.2003 Tampassa, Floridassa. Taustalla puolustusministeri Donald Rumsfeld.

opinahjossa, Army War Collegessa, että saattoi yliopisto-opintonsa päätökseen Shippensburgin yliopistossa. Ensimmäinen kenraali tason tehtävä Franksille lankesi Persianlahden sodassa vuonna 1991. Divisioonan komentajuuden jälkeen Koreassa vuosina 1995-1997, kenraali Franks nimettiin USCENTCOM:n komentajaksi kesäkuussa 2000. Syyskuun 11. iskun jälkeen Franks on vastannut vastuualueellaan olevista operaatioista, kuten mm. Afganistanissa 2001-2002 ja Irakissa 2003.

Kenraali Franksin seuraaja on jordanialaista sukujuurta oleva kenraali John Abizaid, jonka sanotaan edustavan 2000-luvun komentajaa. Abizaidin sotilasura alkoi vuonna 1973 Yhdysvaltojen sotilasakatemiasta valmistumisella. Abizaidin uraan mahtuu runsaasti kokemusta Naton operaatioista sekä palveluksesta Euroopassa, Kosovossa ja Bosniassa. Hänellä on sotilasuran lisäksi akateemisia tutkintoja Stanfordin yliopistosta, Harvardista ja Jordanian yliopistosta Ammanista.

SOTILAALLINEN JOHTAMINEN POLIITTISEEN KESKIÖÖN

USCENTCOM teki päätöksen maaliskuun alussa 2003 luoda Afganistanin operaation (Operation Enduring Freedom OEF) rinnalle toisen operaation koskien Irakin tilannetta (Operation Irak Freedom OIF). Irakin operaation yhdistäminen Afganistanin operaatioon olisi johtanut koalition hajoamiseen ja useiden kansallisuuksien poislähtemiseen koalitiosta, koska Irakin operaatiolta puuttui YK:n mandaatti. Yhdysvaltojen tapa antaa poliittinen valta sotilasesikunnalle koota sotilasoperaatiota tukeva koalitio on noussut toiminnalliseksi haasteeksi perinteiselle YK:n turvallisuusneuvoston asettamalla mandaatille. YK:n turvallisuusneuvoston ajautuessa päätöslauselmissaan ratkaisemattomuuteen varsinaisten jäsenten veto-oikeuden vuoksi, Yhdysvaltojen harjoittama uusi koalitiajattelu pyritään joustavaan ja tilanteeseen mukautuvaan toimintatapaan. Ne, jotka eivät halua olla mukana tietyssä operaatioissa (esimerkiksi Irak), voivat jatkaa toisessa (esimerkiksi Afganistan). Koalitiajattelussa poliittinen ohjaus perustuu sotilaiden tapaan hoitaa asioita.

Kevään 2003 tilanne aiheutti myös Suomessa sekä sisä- että ulkopoliittista käymistä¹³. Ongelman keskiössä onkin YK:n rooli 2000-luvun maailmassa. Kansainvälinen oikeus, YK, siirtomaiden itsenäistyminen, EU ja Yhdysvaltojen voittokulku tai Israelin valtio ovat eräänlaista Hitlerin perintöä. Toisen maailmansodan haamu on yllättävän vahvasti läsnä meitä ympäröivässä maailmassa vielä 2000-luvulla. Hitler yksinkertaisesti toteutti pelottavan hyvin arkkityyppisen unelman rajattomasta vallasta, jossa yksittäinen ihminen määrää, mikä on hyvää ja mikä pahaa. Saddam Hussein

nia onkin Yhdysvaltojen suunnasta nimitetty Hitleriksi. Toisaalta Euroopassa presidentti Bush ja pääministeri Blair ovat näyttäytyneet eurooppalaisissa medioissa itsevaltiaina¹⁴.

Yhdysvaltain halu luoda sotilaallisia koalitioita ja käyttää monikansallisia rauhanturvaajia varsinaisten sotatoimien jälkeen näyttää muodostuvan perinteistä kansainvälistä politiikkaa haastavaksi toimintatavaksi. Sotilaiden nouseminen turvallisuuden korkeimpaan keskiöön ja yhteistoimintaan poliitikkojen kanssa asettaa mm. Suomen uuteen tilanteeseen. Meillähän on totuttu toisen maailmansodan jälkeen erottamaan ulkopoliittista sotilaallisesta toiminnasta. Pienen maan ulkopoliittinen voima on näkynyt YK:n kautta tapahtuvana siviili-poliittisena toimintana ja rauhanomaisena kehitysyhteistyönä. Suomessa elää edelleen asenne, että sotilaita ei oikein voitaisi käyttää korkean tason poliittisessa toiminnassa. Tähän asti pataljoona- ja komppaniataso ovat istuneet hyvin kansainväliseen politiikkaan rauhanturva- ja kriisinhallintatehtävissä.

TOSIASIAT JA MORAALIPOLITIikka

Ajatus sotilaskoalitioista poliittisina työkaluina on ottamassa mm. YK:n turvallisuusneuvoston aseman päätöksenteon keskiössä. Yhdysvallat ei odottele muiden maiden vastauksia siitä, kuinka asioiden pitäisi olla, vaan odottaa vastausta siihen, ollaanko koalitioissa mukana vai ei. Kysymys siitä, onko uudenlainen koalition harjoittama sotilaallisen voiman politiikka oikein vai väärin, on tärkeää. Tosiasia kuitenkin on, että sotilaallisen voimansa lisäksi Yhdysvallat on haastanut diplomaattis-poliittisesti toisen maailmansodan jälkeisen tavan tehdä kansainvälistä politiikka. YK:n turvallisuusneuvoston kanssa vallan kilpasille on asettunut uusi koalitioajattelu.

Koalition toiminnassa oleellista on nopeus ja dynaamisuus. Esimerkiksi kehitysyhteistyöhön annetut varat voidaan ohjata nopeasti sotilaallisia kanavia pitkin kriisialueille, koska humanitaariseen apuun on luotu useita uusia käsitteitä, kuten PRT (provincial reconstruction team). Monet vapaaehtoisjärjestöt ja YK:n alaiset toimijat eivät enää yksinkertaisesti ehdi ajoissa tai pääse kriisialueille, joiden sotilaallinen tilanne on monimutkainen. Lisäksi ne eivät kykene suojaamaan omaa toimintaansa terrorismin uhkakuivissa. Juuri terroristit käyttävät suojakilpinään tai toimintansa peittämiseen vapaaehtoisjärjestöjä, jotka näin muodostavat tahtomattaan uhkan sekä avun kohteille että koalition sotilaille. Vaikka sotilasoperaatioissa on siirrytty mm. Irakissa ja aikaisemmin Afganistanissa jälleenrakentamisen vai-

heeseen, henkilöstötappiot ovat arkipäivää. Terrorismin uhkaamat alueet eivät ole yksinkertaisesti turvallisia perinteiselle humanitaariselle avulle.

Afganistan ja Irak ovat tyyppiesimerkkejä taistelualueista, joissa on siirrytty ns. neljanteen vaiheeseen eli alueen jälleenrakentamiseen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että kyseisissä valtioissa olisi voimassa oleva perustuslaki, demokraattisilla vaaleilla valitut hallitukset, puhumattakaan julkisen vallan kontrollissa olevista asevoimista tai poliisista. Siitä huolimatta kyseisten maiden kansalaiset tarvitseva kipeästi humanitaarista apua ja maan perusrakenteiden, kuten sähkön- ja vedenjakelun, terveydenhuollon ja yleisen järjestyksen palveluja. Perinteiset avustusjärjestöt ja kanavat eivät kuitenkaan kykene toimimaan uusissa ja entistä turvattomissa olosuhteissa.

KULTTUURIT ELÄVÄT ERI AIKAKAUSIA

Eurooppalaisen kulttuurin kehitys viimeisen 3000 vuoden aikana on noudattanut trendiä, jossa suvereneiksi poliittisesti toimiviksi ”valtioiksi” tai yhteisöiksi kutsuttavat yksiköt ovat vähentyneet sadoista tuhansista 200:n. Esimerkiksi Saksassa oli 1500-luvulla lähes tuhat ruhtinaskuntaa, kun 1871 jäljellä oli enää yksi. Euroopan unioni jatkaa osaltaan tätä globaalia kehitystä yhteen poliittiseen toimijaan. Eettisesti mielenkiintoista onkin kysymys siitä, mitä tapahtuu sen jälkeen, jos maailmassa on jäljellä enää yksi ”valtio”^{15?}

Inhimillinen historia halutaan helposti tulkita jatkumoksi. Näin kuitenkaan ei ole. Epäjatkuvuus ei merkitse, että historiasta ei voisi olla opiksemme. Oivallukset ovat äkillisiä, aikakaudet oivalluksia, eivätkä ne kehity. Epäjatkuvuus johtuu siitä, että ihmisen ymmärrys kunakin aikana tulkitsee yli sen, mihin se pystyy pelkän olevan paljastamisesta johtamaan. Yllättävä ja ennakoimaton lopputulos katkaisee ymmärryksen askeltavan kehityksen. Itse oivallus alkaa tuottaa omaa tulostaan emmekä me voi taata, että tämä tulos ”kehittää” itse oivallusta. Historia on siis aikakausia. Länsimainen ihminen kamppailee nyt esimerkiksi saasteongelman kanssa, mutta me emme sitä 100 vuotta sitten alkaneet tietten tehdä¹⁶.

Ei ole olemassa oikeaa ja hyvää historiaa. On olemassa erilaisia aikakausia erilaisella ymmärryksellä oikeasta ja hyvästä, mutta se on epäjatkuvaa huippujen sarja. Ihmiselle elämä on koko ajan rajallisen ajan puitteissa tulemassa vastaan. Ihmiskäsityksellä ei ole historiaa. Meidän yrityksemme määritellä oikea ja hyvä paljastaa meille jotakin jonkin samalla peittyessä. Keskittyessä paljastamiseen samalla peitämme joko tietoisesti tai tiedostamattomasti jotakin muuta aiheesta. Aika ei siis lisää tietoa, vaikka se voi lisätä informaatiota. Tieto on aina sidottu inhimilliseen ymmärrykseen, joka

vaatii aikaa tuhlattavaksi, kun taas informaatio on viestin välittämistä ja kommunikaatiota itseisarvona.

Tiedot kunkin ajan pahasta hukkuvat usein informaatioähkyn alle. Kun esimerkiksi Irakin sodan kaltaiset tapahtumat alkavat, mitään muuta ei mahdu uutisointiin. Pienet, mutta pysähdyttävät yksityiskohdat jäävät vaille huomiota. Varsinaisesti propagandaa tahallisen tiedottamisen vääristelyn mielessä ei tarvita. Riittää, että ajan puute tekee uutisten valitsemisen päätöksen ihmisten puolesta. Normaalioloissa päivän pääuutiseksi kelvannut tieto on vain lyhyt kuittaus taloussivuilla kriisin keskellä¹⁷.

PAX AMERIKA JA GLOBAALI ELÄMÄNTYYLI

1600-luvun jälkeen on lähes 300 miljoonan asukkaan Yhdysvaltoihin saapunut yli 60 miljoona maahanmuuttajaa. Tällä hetkellä latinot ovat kasvavin Yhdysvaltojen väestöryhmä.

Yhdysvalloissa vaikuttaa kolme keskeistä kulttuuria: mustien rap-kulttuuri, jossa synkimpänä alakulttuurina on jengi-rap. Jengi-rap laulaa tappamisesta, väkivaltaisesta seksistä ja huumeiden käytöstä. Laulajat saattavat olla rikollisia ja murhaajia, jotka taistelevat toisiaan vastaan levyttämällä kokemuksiaan ja myymällä levyjään alan kuluttajille. Kyse on järjestäytyneestä rikollisuudesta ja nykyaikaisesta mafia-toiminnasta, jossa raha kiertää huumeiden ja musiikin kautta nuorilta kuluttajilta takaisin rap-artisteille. Rap-alakulttuurissa on mukana myös vahva yhteiskunnallinen ja poliittinen sanoma.

Toinen keskeinen kulttuuriala on country-kulttuuri, joka on konservatiivisen ja taloutta pyörittävän valkoisen etelän osavaltioiden väen ilmaisumuoto. Country-musiikki on omistavan luokan musiikkia. Country-musiikki on elänyt renessanssia mm. syyskuun 11. päivän iskun jälkeen tuki- en uusilla lauluilla valtion viranomaisia ja luoden uuspatrioottista maailmankuvaa.

Kunnioittaakseen Yhdysvaltojen sotilaita ja heidän perheitään järjestettiin Tampassa, Floridassa, 11.6.2003 country-konsertti yleisölle, jota oli kertynyt noin 15 000 ihmistä kuuntelemaan mm. Kenny Rogersia, Charlie Danielsia ja Chris Caglea. Country-musiikki voidaan yhdistää Yhdysvaltojen valkoiseen isänmaalliseen väestöön. Järjestetyssä konsertissa ei juurikaan mustia esiintynyt, vaikka 21 päivän sodassa heidän osuutensa oli merkittävä. Konsertin ideana oli kerätä rahaa sotilaiden perheille. Sotaa verrattiin vapauteen: ”Freedom is not free” -teemalla. Jäähallin ilmoitustaululla vaihtuivat kaatuneiden sotilaiden lomassa tilaisuutta sponsoroivien mainostajien julisteet.

Kolmas, ja nopeimmin laajeneva kulttuuri on espanjalainen latino-kulttuuri. Espanjan kieli on nopeimmin leviä kieli Yhdysvalloissa alkaen täyttää myös New Yorkin katuäänet. Tällä hetkellä latinojen syntyvyys ylittää Yhdysvaltojen mustien syntyvyyden ja latinot ovat suurin maahan muuttava ryhmä. Latinot kuuluvat selkeästi valkoisia ja mustia alempaan, palvelu- ja tukiammattien ryhmään. Latinoiden poliittinen liikehdintä on myös puutteellista eikä heidän keskuudessaan esiinny selkeitä johtajia ja mielipidevaikuttajia.

EUROOPPALAINEN AHDISTUS

Eurooppalaisessa mediassa kiinnitetään kovasti huomiota Yhdysvaltojen poliittisiin ja sotilaallisiin ongelmiin mm. Afganistanissa ja Irakissa. Tunnetun uutisankkurin ampuminen ja tieto yhdysvaltalaisjoukkojen kotiinpaluun viivästyisestä jatkavat eurooppalaisen median tarinaa Yhdysvaltojen epäonnistumisesta Afganistanissa ja Irakissa. Uutisoinnissa korostuvat presidentti Bushin ja pääministeri Blairin kannatusten lasku. Operaatioalueella olevien joukkojen moraalin laskuun on kiinnitetty huomiota. Voidaan kuitenkin kysyä, antaako nykyinen uutisointimme kuvan kokonaisuudesta vai vahvistaako ne ennakkokäsityksiämme? Missä ovat uutiset Afganistanin hallinnon ja kansallisen turvallisuustilanteen hitaasta, mutta paranevasta tilanteesta? Missä ovat uutiset Irakin kansan uudesta organisoitumisesta ja arjen palautumisesta normaaliksi? Miksi yhden uutisankkurin kuolema nousee uutiseksi ohi jatkuvan arjen operaatioalueella?

”Vaikka olisimme väärässä, olemme ainakin tuhonnettu uhan, joka on vastuussa epäinhimillisestä tuhosta ja kärsimyksistä”, Blair sanoi. Irakin sodan liittolaisten tapaamista varjostavat epäilyt siitä, että sekä Blair että Bush olisivat turvautuneet perättömiin tietoihin Irakin joukkotuhoasesuunnitelmista perustellessaan hyökkäystä Irakiin. Bushia arvostellaan myös siitä, että Irak-operaatio vaatii edelleen amerikkalaisuhreja liki päivittäin. Kertomusta Yhdysvaltojen epäonnistumisesta ylläpidetään mediassa. Se vahvistaa eurooppalaista oikeuskäsitystämme.

Amerikkalainen elämäntyyli pinnallisesti katsottuna on osa eurooppalaista elämäntyyliä, tai päinvastoin. Kun oleilee suomalaisena Yhdysvalloissa voi todeta, että koko yhteiskuntamme valmistaa lähes samalla tavoin kuluttamiseen, viihderiippuvuuteen ja taloudellisen menestymisen välttämättömyyteen. Ironisesti voidaan kysyä, miksi Euroopassa suhtaudutaan niin nihkeästi amerikkalaisuuden voitonkulkuun erityisesti akateemisissa piireissä, vaikka pukeudutaan Leviksen farkkuihin ja syödään Mc-

Donaldsin tuotteita. Kuinka voidaan erottaa oma arkielämä sen alkujuuren voimapolitiikasta?

Terrorismi uutena uhkana asettaa sotilaat poliittisina toimijoina (poliitikojen rinnalla samanaikaisesti työskennellen) uusien osaamishaasteiden eteen. Tieto ja informaatio nousevat aseita tärkeämpään merkitykseen. Diplomatia, retoriikka, tietolähteet ja sosiaaliset suhteet muodostavat uuden toimintaympäristön perinteisen asekeskeisen taistelutilan sijaan. Selvät rajat vastustajan ja omien välillä hämärtyvät. Oikean tiedon saanti monimutkaistuu ja vaatii paremmin ja korkeammin koulutettuja osaajia. Toiminnallisuudesta ollaan siirtymässä poliittisuuteen ja diplomatiaan.

Yleisesikuntamajuri Aki Huhtinen palvelee Maanpuolustuskorkeakoululla Johtamisen laitoksella. Hän toimii käytännöllisen filosofian dosenttina Helsingin Yliopistossa sekä media- ja informaatioteknologian kulttuuristen suhteiden tutkimuksen dosenttina Taiteiden tiedekunnassa Lapin yliopistossa.

Viitteet

- ¹ Vrt. Baudrillard (2002) ja Borradori (2003).
- ² Vrt. Nousiainen (2002).
- ³ Vrt. Pitt ja Ritter (2003).
- ⁴ Vrt. Hakkarainen (2003) ja Keskinen (2003).
- ⁵ The concept of Shock and Awe was first developed by the Pentagon's National Defense University (NDU) in 1996. It was developed as part of the "Rapid Dominance" strategy. "Shock and Awe," authors are Harlan K. Ullman and James P. Wade.
- ⁶ Kyseiseen väkivallan muotoon voi tutustua henkilökohtaisella tasolla netissä [www.ufc.tv].
- ⁷ Vrt. Glover (2003).
- ⁸ [www.psyopswarrior.com]
- ⁹ Vrt. Rautio (2003).
- ¹⁰ Vrt. Varto, Juha (1991) *Laulu maasta. Luennot etiikasta. Filosofisia tutkimuksia Tampereen yliopistossa*, vol. 13, Tampere, s. 13.
- ¹¹ Vrt. Varto, Juha (1991) *Laulu maasta. Luennot etiikasta. Filosofisia tutkimuksia Tampereen yliopistossa*, vol. 13, Tampere, s. 16.
- ¹² Rantapelkonen, Jari (2003) "Media asevoimien operaatioalueena". *Journalismin kritiikin vuosikirja 2003*, s. 120.
- ¹³ Vrt. Hakkarainen (2003) ja Keskinen (2003).
- ¹⁴ Rautio (2002) ja Saarikivi (2001).
- ¹⁵ Wewndt, Alexander (2002) *Why a World State is Inevitable – Revisiting the Logic of Anarchy*. University of Chigaco. Paper prepared for presentation at the Annual Meeting of the International Studies Association in New Orleans.
- ¹⁶ Varto, Juha (1991) *Laulu maasta. Luennot etiikasta. Filosofisia tutkimuksia Tampereen yliopistossa*, vol. 13, Tampere, s. 21.
- ¹⁷ Rantanen, Miska (2003) "Ikävän tiedon voi hukuttaa uutismyrskyyn". *Helsingin Sanomat* 23.3.2003.

Lähteet

KIRJAT

Armand, Mattelart (2003) Informaatioyhteiskunnan historia. Suomentanut Risto Suikkanen. Vastapaino, Tampere.

Baudrillard, Jean (2002) *The Spirit of Terrorism and Requiem for the Twin Towers*. Translated by Chris Turner. Verso, London, s. 12-13.

Borradori, Giovanna (2003) *Philosophy in a Time of Terror. Dialogues with Jürgen Habermas and Jacques Derrida*. The University of Chicago Press.

Castells, Manuel; Himanen, Pekka (2002) *The Information Society and the Welfare State. The Finnish Model*. Oxford University Press.

Glover, Jonathan (2003) *Ihmisyys, 1900-luvun moraalihistoria*. Suomennos Petri Stenman. Helsinki, Like.

Huhtinen, Aki; Rantapelkonen, Jari (2002) *Imagewars. Beyond the Mask of Information Warfare*. The second edition. Published by Marshal of Finland Mannerheim's War Studies Fund. Helsinki.

Larson, Charles U. (2001) *Persuasion. Reception and Responsibility*. 9th Edition. Northern Illinois University. Wadsworth, United States.

Pitt, William; Ritter, Scott (2003) *Irakin sota - mitä Bush ei halua sinun tietävän*. Helsinki, Like.

Shephard, Ben (2001) *A War of Nerves. Soldiers and Psychiatrists in the Twentieth Century*. Harvard University Press, Cambridge.

Varto, Juha (1995) *Kannettava filosofinen sanakirja*. Toinen painos. Tampereen yliopisto, Tampere, s. 7.

Varto, Juha (1991) *Laulu maasta. Luennot etiikasta. Filosofisia tutkimuksia Tampereen yliopistossa*, vol. 13, Tampere.

Vidal, Core (2002) *Dreaming War. Blood for Oil and the Cheney-Bush Junta*. Thunder's Mouth Press/Nation Books. New York.

Wewndt, Alexander (2002) *Why a World State is Inevitable - Revisiting the Logic of Anarchy*. University of Chicago. Paper prepared for presentation at the Annual Meeting of the International Studies Association in New Orleans.

LEHDET

Ahvenainen, Sakari (2002) "Moderni sodankäynti - informaatio, verkostot ja media". *Futura* 4/02, s. 50.

Hakkarainen, Timo (2003) "Ulkoministeriön salainen muistio paljastaa: Suomalaisupseerit osallistuvat Irakin jälkihoidon suunnitteluun". *Iltalehti* 12.3.2003, s. 2.

Keskinen, Juha (2003) "Olivatko Lipposen puheet kömmähdys?" *Näkökulma*. *Iltalehti* 12.3.2003, s.3.

Lehtinen, Lasse (2003) "USA - Ihmiskunnan pelastaja ...vai ylimielinen koko maailman poliisi?" *Ilta-Sanomien* 22.2.2003, s. 4-7.

Luostarinen, Heikki (2003) "Sodan viestit". Teoksessa *Miksi soditaan, toimittanut Anssi Männistö*, Vastapaino, Tampere.

Nousiainen, Anu (2002) "Taas eri mieltä. Miksi eurooppalaisten ja amerikkalaisten on niin vaikea ymmärtää toisiaan?" *Helsingin Sanomat* 12.1.2003 (D3).

Ojakangas, Mika (2003) ”Irakin sota ensi askel kohti USA:n maailmanhallintaa” Helsingin Sanomat 18.4.2003 (Vieraskynä).

Pasanen, Jarmo (2003) ”Lupa tappaa”. Helsingin Sanomien kuukausiliite, maaliskuu 2003.

Philips, Michael (2002) ”Mirroring without Metaphysics”. *Philosophy Now*, August/September 2002, s.33.

Picard, Robert G. (2002) ”Katsaus maailman mediaan”. Teoksessa *Media muuttuu. Viesintä savitauluista kotisivuihin*. Toimittanut Aimo Ruusunen. Gaudeamus, Helsinki, (96-118).

Rantanen, Miska (2003) ”Ikävän tiedon voi hukuttaa uutismyrskyyn”. Helsingin Sanomat 23.3.2003.

Rautio, Paavo (2002) ”Euroopan aurinko laskee”. Helsingin Sanomat 19.1.2003, E3.

Rantapelkonen, Jari (2003) ”Media asevoimien operaatioalueena”. *Journalismin kritiikin vuosikirja 2003*.

Richter, Duncan (2002) ”Mutually Assured Destruction”. *Philosophy Now*, August/September 2002.

Salmela, Mikko (1998) ”Näkijöitä vai ajopuita?”. *Historiallinen aikakauskirja 2/1998*.

SÄHKÖISET LÄHTEET

[http://www.verkkouutiset.fi/arkisto/Arkisto_1998/30.lokakuu/HIT4298.HTM; lainattu 4.7.2003 klo 16.30].

[<http://www.rendonbos.com/>]

[<http://www.yle.fi/lainattu> 04.07.2003, klo:16.59]

[<http://whatisthematrix.warnerbros.com/>; lainattu 4.7.2003, klo 17.00]

[<http://www.shockandawe.com/shockch2.html>]

[http://www.centcom.mil/CENTCOMNews/Stories/Operation%20Enduring%20Freedom/03_03/23.htm].

[www.psyopswarrior.com]

Psychology of Intelligence Analysis. Chapter 2: Perception: Why Can't We See What Is There To Be Seen?, s. 2. Luettavissa [<http://isuisse.ifrance.com/emmaf2/PIA/art5.html> lainattu 4.10.2002].

Saarikivi, Janne. (2001) ”Kaikki tai ei mitään. Mikä on Adolf Hitlerin todellinen perintö?”. *Ylioppilaslehti*, 11.5.2001. N:o 9, 88. Vuosikerta. [<http://www.ylioppilaslehti.helsinki.fi/ylioppilaslehti/010511/010511hitler.html>, lainattu 8.7.2003]

MUUT

The concept of Shock and Awe was first developed by the Pentagon's National Defense University (NDU) in 1996. It was developed as part of the ”Rapid Dominance” strategy. ”Shock and Awe,” authors are Harlan K. Ullman and James P. Wade.

Abstract**POLITICAL SOLDIERS – POLITICS CONDUCTED BY WAR**

Aki Huhtinen, Major G.S., PhD

In American thinking the use of military force is a way to begin political measures. The conflict between American and European ways of thinking is both moral and real. European states believing in the authority of the United Nations consider the marching order of the US to be morally reprehensible. However, the fact remains that politically and militarily the US is the world's largest state.

When the Iraq war began on 20 March 2003, the eyes of the media everywhere began to look for experts on the reasons and progress of the war. In Finland, too, officers received the most media attention during the war.

One significant reason for the media and the public interest is a notable change in the feeling of general security. In the media terrorism and weapons of mass destruction have shifted to the hands of security experts. At the same time the experts have involuntarily become politicized past the traditional government officials. When General Tommy Franks left the command of UNCENTCOM to his successor, General John Abizaid, the key message of both men was that the war against terrorism was by no means over, nor would it be concentrated on Afghanistan, Iraq or the Horn of Africa. Mere military force is not enough to win this war. In the future political decision-making will come into increasingly close contact with military expertise.

In the US, unlike in Europe, induction has been an explanatory cause for 9/11, because Americans experienced the events personally. If an individual experiences the falling down of a skyscraper, the explanation given is very inductive. Far from the core of the crisis it is possible to examine the causes of the crisis and the ways of the world in a critical and analytical manner. When your own life is at risk, the quickest explanations and the fastest ways of restoring security are usually accepted.

In early March 2003 UNCENTCOM decided to create alongside Operation Enduring Freedom in Afghanistan another operation, Operation Iraq Freedom. Combining these two operations would have led to the break-up of the coalition and the withdrawal of several states, because the Iraq operation lacked a United Nations mandate. The American custom of giving a military headquarters the political power to put together the coalition that supports the military operation has become an operative challenge to the traditional mandate given by the United Nations Security Council.

Central to the coalition's activities is to be quick and dynamic. Funds for development cooperation, for example, can quickly be directed to crisis areas through military channels, because concepts of humanitarian assistance have been created, one example being PRT (provincial reconstruction team). Many voluntary organizations and UN actors simply cannot get to the scene fast enough, or the military situation is too complex to permit entry. Also, these organizations cannot protect their activities in the threat images of terrorism. Terrorists use voluntary organizations as a cover-up or a shield and so these organizations involuntarily present a threat to the people in need of assistance as well as to the soldiers of the coalition.

Afghanistan and Iraq are typical examples of conflict areas where the move to the so-called fourth phase, the reconstruction of the area, has been made. This does not mean, however, that such states have a constitution in force, a democratically elected government, not to mention a military force or a police force controlled by public authorities. Nevertheless, people in these countries desperately need humanitarian assistance and the basic structures of society, such as electricity, water supply, health care and general order.

Terrorism as a new threat presents soldiers as political actors (simultaneously working alongside politicians) with new challenges of know-how. Knowledge and information become more important. Diplomacy, rhetoric, information sources and social relationships form a new operational environment in place of the traditional weapon-centric battle space. Clear borderlines between "us" and "them" are blurred. Acquiring correct information becomes more complex and it requires experts with better education. A move is being made from functionality to politics and diplomacy.

The author is Major G.S., PhD Aki Huhtinen. Huhtinen is Docent of practical philosophy in the University of Helsinki and Docent of social consequences of media and information technology in the University of Lapland. Huhtinen works at the Department of Management and Leadership Studies at the Finnish National Defence College.